

Program warsztatów ekologicznych „Tętniąca bioróżnorodność”

Uczestnicy: młodzież w wieku 14-18 lat

Przewidywany czas trwania: 6 h

Cel warsztatów:

- część teoretyczna- poszerzanie wiedzy o bioróżnorodności, wykształcenie aktywnej postawy wobec zagrożeń środowiska, poznanie zasobów ekologicznych odwiedzanego regionu, rozwijanie poczucia odpowiedzialności za środowisko
- część praktyczna- kształtowanie postaw proekologicznych

Metodyka prowadzenia warsztatów:

Forma pracy - zespołowa, grupowa

Wykorzystane metody dydaktyczne:

- metody problemowe (rozmowa, wyrażanie opinii, wzajemne zadawanie pytań)
- metody podające (objaśnienie pojęć, mini wykłady) - część wykładowa ograniczona do minimum
- metody aktywizujące: połączenie części teoretycznej z pieszą wędrówką oraz zwiedzaniem, wykonywanie zadań, drama
- metody eksponujące (porównanie bioróżnorodności do ludzkiego organizmu)
- metody praktyczne (nauka poprzez doświadczenie, obserwację)

Program warsztatów – część właściwa:

1. Przyjazd grupy, powitanie.
2. Zapoznanie uczestników z obowiązującymi zasadami (zachowanie oraz bezpieczeństwo).
3. Początek warsztatów (część teoretyczna) – zajęcia poświęcone definicji różnorodności biologicznej – co uczestnicy rozumieją pod podanym pojęciem? Bioróżnorodność, jako tętniący życiem, dynamiczny organizm, który funkcjonuje dzięki wspólnej pracy wielu powiązanych ze sobą organów. Uświadomienie uczestnikom, że jeśli jeden z organów przestanie działać/istnieć, to pociągnie za sobą inne, które są z nim nieodłącznie związane. W dalszej części warsztatów młodzież odkrywać będzie skomplikowaną sieć powiązań między elementami bioróżnorodności, a pogłębianie wiedzy odbywać się będzie w trakcie wędrówki po miejscach atrakcyjnych ekologicznie, które znajdują się w pobliżu ośrodka.

4. Wędrówka po ścieżce edukacyjnej. Pierwszy przystanek – „Zespół – pałacowo-parkowy”. Uczestnicy spacerują po parku pałacowym i wspólnie z prowadzącymi zastanawiają się, jakie znaczenie dla bioróżnorodności mają drzewa (pojęcie „płuca Ziemi”- produkcja tlenu, siedliska różnorodnych organizmów, martwe drzewa). Ćwiczenie w kilkuosobowych zespołach – uczestnicy wyposażeni w klucze do oznaczania, zawierające opisy wybranych gatunków drzew i krzewów wraz z rysunkami ich owoców, liści i in. rozpoznają i nazywają napotkane w parku drzewa, sprawdzenie odpowiedzi, komentarz prowadzących. Następnie uczestnicy skupiają się wokół pomników przyrody, znajdujących się na terenie siedziby realizatora. Dlaczego warto otaczać ochroną „sędziwe” drzewa? Uczestnicy poznają główne formy ochrony przyrody w Polsce. Praca w grupach – pomiary pierśnicy drzewa, określenie wieku (wg otrzymanych tabel) oraz wypełnienie formularza powołującego pomnik przyrody.
5. Przystanek „Na pomoc gatunkom”. Dyskusja na temat roli zwierząt w przyrodzie, wyjaśnienie pojęć „gatunek” i „rasa”. Prowadzący wraz z uczestnikami zastanawiają się, jakie znaczenie dla zachowania różnorodności gatunkowej mają działania człowieka - hodowanie zwierząt zagrożonych wyginięciem na przykładzie Kury Zielononóżki, Konika Polskiego czy Krówki Polskiej Czerwonej. Definicja zagrożonego gatunku, czerwone listy/księgi. Uczestnicy zostają podzieleni na 4 grupy, otrzymują flamastry i arkusze papieru, na których zapisują powody wymierania gatunków – 5 minut na wykonanie zadania, następnie każda z grup prezentuje swoje odpowiedzi.
6. „Stare sady”- wizyta w sadzie ze starymi, wysokopiennymi odmianami drzew owocowych. Uczestnicy wraz z prowadzącymi rozmawiają o ekonomicznej wartości sadów – uzyskiwanie owoców, przetwarzanie ich, wpływ na ludzkie zdrowie (źródło witamin); oraz ich znaczeniu przyrodniczym: środowisko życia/schronienie oraz miejsce żerowania wielu odmian zwierząt, w tym ok. 200 gatunków ptaków. Obserwacja ptaków przy wykorzystaniu lornetek. Uczestnicy dowiadują się, dlaczego warto uprawiać tradycyjne odmiany drzew– wzbogacanie bioróżnorodności.
7. Przystanek „Solary” gdzie grupa podejmuje dyskusję na temat aktywnej postawy człowieka wobec zagrożeń środowiska. Ta część warsztatów ma uświadomić młodym ludziom, jak wielkie znaczenie dla zachowania bioróżnorodności mają nasze czyny i działania. Rozmowa nt. pojęć „zanieczyszczenia” i „OZE”. EKOdrama: uczestnicy zostają podzieleni na 4-5 grup, każda z nich ma 5 minut na przygotowanie krótkiej scenki, przedstawiającej konsekwencje ludzkiej bierności dla stanu różnorodności biologicznej. Grupa, która najlepiej wywiąże się z zadania, otrzyma nagrodę niespodziankę.

8. Wizyta w suszarni i przetwórni owoców, warzyw i runa leśnego „Leśna spiżarnia”. Rozmowa na temat znaczenia bioróżnorodności dla zdrowia człowieka. Naturalne przejście od tematyki uprawy owoców do ich przetwarzania. Część praktyczna – przeprowadzenie uczestników przez cykl produkcyjny w suszarni. Stworzenie kilkusobowych zespołów. Każda grupa uczestniczy rotacyjnie w następujących zadaniach: krojenie surowców, ważenie przetworów, pakowanie, etykietowanie. Kolejne zadanie – wymyślenie hasła reklamowego i przygotowanie plakatu, promującego wybrany produkt z „Leśnej spiżarni”. Rozmowa na temat: jak na co dzień możemy chronić bioróżnorodność? Tematyczne kalambury z hasłami dotyczącymi różnorodności biologicznej – wykorzystanie tablicy interaktywnej.
9. Spacer brzegiem jeziora – przystanek „Jezioro Wandzinek”. Zbiorniki wodne, jako istotny element bioróżnorodnego organizmu – stanowią miejsce życia/żerowania wielu gatunków roślin i zwierząt. Prowadzący zapoznają uczestników ze specyfiką jeziora oraz powierzchniową i podwodną fauną i florą, m.in. z występującymi na zwiedzonym obszarze gatunkami chronionymi: grążelem żółtym oraz żurawiem. Rozmowa na temat ekonomicznej wartości jeziora, jego walorów. Część praktyczna – grupa w asyście prowadzących przeprowadza badanie jakości wody i gatunków, występujących w jeziorze Wandzinek (pobranie próbek z jeziora, przelanie ich do kuwet, przebieranie zoobentosu, wyszukiwanie organizmów przy pomocy pincet, następnie oznaczenie i obserwacja znalezionych organizmów pod mikroskopem). W ramach ćwiczenia zostaną wykorzystane pomoce dydaktyczne: zestaw do badania wody i pH gleby, kuwety i pincety laboratoryjne, zestaw do oznaczania bezkręgowców, mikroskop.
10. Spacer po zespole leśnym „Brzezina bagienna”. Wykorzystanie szkieł powiększających do obserwacji nowopoznanych gatunków roślin.
11. Przystanek „Jakie to drzewo?” – rozmowa na temat funkcji lasu oraz jego warstw. Poznanie roślin i zwierząt typowych dla poszczególnych pięter lasu. Znaczenie grzybów – niezbędny składnik różnorodności biologicznej, który reguluje leśne życie. Grzyby rozkładają obumarłe organizmy i użyźniają glebę. W ramach części praktycznej uczestnicy wraz z prowadzącymi przeprowadzają proste badanie pH gleby. W dalszej części grupa zastanawia się nad wartością ekonomiczną lasu i jego walorów (turystyczne, rekreacyjne, wytwarzanie gleby, regulowanie klimatu i obiegu wody). Rozmowa nt. ludzkich przewinień wobec środowiska – problem wycinania lasów oraz ich zanieczyszczenia. Uczestnicy rozmawiają na temat złych nawyków, takich jak zakopywanie lub wyrzucanie śmieci do lasu, nielegalne wycinki drzew, itp.

12. Powrót do siedziby realizatora, w trakcie którego grupa rozmawia na temat pogody, temperatury oraz zjawisk atmosferycznych – wstęp do dyskusji o klimacie, przystanek: „Ale klimat”. Uczestnicy wraz z prowadzącymi zatrzymują się przy modułowej stacji pogody, gdzie wspólnie zastanawiają się nad wpływem klimatu na bioróżnorodność. Czym są zmiany klimatyczne? Spojrzenie na poruszany problem nie tylko w kontekście naturalnych procesów, ale również przez pryzmat działalności człowieka.
13. Interaktywny quiz pn. „Bioróżnorodność wokół nas”. Uczestnicy zostają podzieleni na dwie grupy, których zadaniem jest udzielanie trafnych odpowiedzi na pytania z zakresu bioróżnorodności (możliwość wykorzystania tablicy interaktywnej, np. pytania w postaci krótkich filmików, zdjęć, obrazków lub też przeprowadzenie quizu na świeżym powietrzu – w zależności od warunków pogodowych). Za każdą poprawnie udzieloną odpowiedź grupa otrzymuje jedną literę. Kto pierwszy zdobędzie komplet 8 punktów i ułoży z otrzymanych liter prawidłowe hasło (EKOLOGIA), wygrywa.
14. Podsumowanie warsztatów – prowadzący pytają młodzież o znaczenie pojęcia „ekologia”. Uświadomienie uczestnikom, że wielki bioróżnorodny organizm może właściwie funkcjonować tylko wtedy, gdy będziemy dbać o wszystkie jego organy (elementy) jednocześnie, a do tego potrzebna nam jest wiedza ekologiczna – musimy być świadomi, by nie wyrządzić przyrodzie krzywdy. Związek między bioróżnorodnością, a ekologią – właściwa ochrona różnorodności biologicznej możliwa jest tylko wtedy, gdy mamy odpowiednią wiedzę na temat środowiska i żyjących w nim organizmów żywych.
15. Ognisko/grill nad jeziorem. Wspólny wypoczynek.
16. Pożegnanie grupy, zakończenie warsztatów.

Program warsztatów powstał w ramach realizowanego projektu „Z EKOlogią za pan brat! – Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży EKO „Szkole Życia” w Wandzinie”.

Korzystamy z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku